

Po restrukturyzacji spółki osobowej odpowiedzialność wspólników za zobowiązania nie zmienia się z dnia na dzień

Wspólnicy spółek osobowych – w przeciwieństwie do wspólników spółek kapitałowych – zazwyczaj ponoszą odpowiedzialność za jej zobowiązania wraz ze spółką osobową i innymi wspólnikami. Związane jest to m.in. z tym, że jednocześnie prowadzą sprawy spółki i ją reprezentują. Ponadto odpowiedzialność wspólników w przypadku każdej ze spółek osobowych jest zastrzeżona na wypadek niewypłacalności takiej spółki i przez to ma charakter subsydiarny. A jak odpowiadają wspólnicy w przypadku przekształcenia spółki osobowej w spółkę kapitałową lub połączenia spółek osobowych?

Patrycja Kapa
adwokat,
Kancelaria Kopeć Zaborowski

Odpowiedzialność wspólników spółki jawnej jest najszersza, tj. nieograniczona (ponoszona całym majątkiem). Dodatkowo ma ona charakter osobisty, a więc dotyczy także całego majątku wspólnika. Z kolei w spółce komandytowej odpowiedzialność wspólnika jest odmienna dla komandytariusza i komandytariusza. Komandytariusz, jak wskazuje art. 102 kodeksu spółek handlowych (dalej: k.s.h.), odpowiada za zobowiązania spółki bez ograniczenia, natomiast odpowiedzialność komandytariusza – na mocy art. 111 k.s.h. – jest ograniczona do wysokości sumy komandytowej. Komandytariusz uwalnia się od odpowiedzialności po wniesieniu do spółki wkładu równego sumie komandytowej. Co to jest suma komandytowa? To zakres odpowiedzialności komandytariusza wobec wierzycieli spółki oznaczony kwotowo w umowie spółki komandytowej. Inaczej mówiąc, jest to kwota ustalona przez wspólników w umowie spółki komandytowej, do której wysokości komandytariusz odpowiada za zobowiązania spółki.

W przypadku spółki komandytowo-akcyjnej odpowiedzialność komandytariusza również jest nieograniczona, natomiast akcjonariusz w ogóle nie odpowiada za zobowiązania spółki. Na skutek zmian ustawodawczych, szczególnie na gruncie prawa podatkowego, zmienia się atrakcyjność spółek osobowych, w tym przede wszystkim spółki komandytowej. Wiele z nich znika z rynku. Przyczyną zmiany formy działalności ze spółki osobowej na spółkę kapitałową może być też znaczny rozwój firmy, który rodzi konieczność oddania prowadzenia spraw i reprezentacji spółki zarządowi i tym samym dochodzi do wyraźnego podziału ról w spółce na podmioty uczestniczące w zyskach i reprezentujące spółkę. Często również wspólnicy nie chcą w dalszym ciągu odpowiadać osobistym majątkiem za długi firmy i wolą powierzyć zarząd nią wykwalifikowanej kadry menedżerskiej.

Po przekształceniu

W przypadku przekształcenia spółki osobowej w spółkę kapitałową lub połączenia spółek osobowych wspólnicy muszą mieć na uwadze, że ich odpowiedzialność za zobowiązania spółki osobowej nie zmienia się z dnia na dzień, a w praktyce może obowiązywać jeszcze przez wiele lat. Stosownie do art. 574 k.s.h. wspólnicy przekształcanej spółki osobowej odpowiadają na dotychczasowych zasadach solidarnie ze spółką przekształconą za zobowią-

zania spółki przekształcanej powstałe przed dniem przekształcenia przez trzy lata od tego dnia.

Kogo to dotyczy

Istotną kwestią jest ustalenie, kto może zostać uznany za wspólnika spółki przekształcanej. Z pewnością wszyscy wspólnicy, którzy w dniu przekształcenia byli wspólnikami spółki osobowej, są uznani za wspólników spółki przekształcanej i są odpowiedzialni za jej zobowiązania. Dodatkowo za takich wspólników mogą być też uznane osoby, które są wspólnikami spółki osobowej na dzień powzięcia uchwały o przekształceniu. Choć to pogląd mniejszościowy, to należy mieć go na uwadze.

Sama decyzja o uczestnictwie wspólników w spółce kapitałowej powstałej w efekcie przekształcenia (spółce przekształconej) nie ma znaczenia, jeśli chodzi o odpowiedzialność za zobowiązania. Podobnie jak następcze zbycie udziałów spółki przekształcanej. Jednocześnie należy zauważyć, że nawet gdyby wspólnik przeniósł ogół praw i obowiązków na inną osobę przed dniem przekształcenia, to i tak odpowiadałby z tą osobą za istniejące zobowiązania spółki przekształcanej. Wynika to z zasad odpowiedzialności solidarnie zbywcy i nabywcy ogółu praw i obowiązków wspólnika spółki osobowej.

Uwaga! Brak udziału wspólnika w spółce przekształconej lub przeniesienie ogółu jego praw i obowiązków na inną osobę nie uwalnia go od odpowiedzialności za zobowiązania spółki przekształcanej.

Wspólnicy restrukturyzowanych spółek osobowych odpowiadają:

- na dotychczasowych zasadach,
- wyłącznie za zobowiązania spółki powstałe przed dniem przekształcenia,
- wyłącznie przez trzy lata od dnia przekształcenia.

Pierwszą istotną kwestią jest to, że wspólnicy restrukturyzowanych spółek osobowych po dniu przekształcenia odpowiadają za zobowiązania spółki osobowej na dotychczasowych zasadach. Komandytariusz, który wniósł wkład do wysokości sumy komandytowej, już nie odpowiada względem wierzycieli, podczas gdy odpowiedzialność wspólnika spółki jawnej jest w dalszym ciągu

nieograniczona i obejmuje cały jego majątek. Były akcjonariusz spółki komandytowo-akcyjnej również po dniu przekształcenia nie będzie ponosił odpowiedzialności za zobowiązania spółki. Oznacza to oczywiście, że odpowiedzialność wspólników ma daleki charakter subsydiarny i w pierwszej kolejności za zobowiązania odpowiada sama spółka przekształcona.

Odpowiedzialność byłych wspólników spółek osobowych jest ograniczona przedmiotowo do zobowiązań, jakie powstały przed dniem przekształce-

nia, czyli przed dniem zarejestrowania powstałej w efekcie przekształcenia spółki kapitałowej (spółki przekształconej). Oznacza to, że odpowiedzialność wspólnika spółki przekształcanej obejmuje również zobowiązania, które w dniu przekształcenia nie stały się jeszcze wymagalne lub mają charakter warunkowy.

Charakter trzyletniego terminu

Najbardziej kluczową dla wspólników spółki przekształcanej kwestią jest czas ich odpowiedzialności i charakter trzyletniego terminu wskazanego w art. 574 k.s.h., który biegnie od dnia przekształcenia. Uplyw tego terminu jest różnie interpretowany przez przedstawicieli doktryny i orzecznictwo – o czym szerzej poniżej. Zgodnie uznaje się jednak, że bieg trzyletniego terminu rozpoczyna się od dnia przekształcenia, tj. od dnia wpisu spółki przekształcanej do rejestru.

Skutkiem zaś upływu trzyletniego terminu jest wygaśnięcie solidarnie odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółki przekształcanej. Jednocześnie doktryna i orzecznictwo w sposób odmienny wskazują, jaki wpływ wywierają na bieg trzyletniego terminu odpowiedzialności wspólników działania wierzycieli, którzy dochodzą swoich roszczeń od wspólnika. W powyższym zakresie można wyróżnić dwa główne stanowiska.

► **Stanowisko 1.** Kierując się brzmieniem art. 574 k.s.h., należy wskazać, że intencją ustawodawcy było określenie terminu odpowiedzialności wspólników jako terminu zawitego, inaczej zwanego terminem prekluzyjnym. Taki charakter wspomnianego terminu oznacza, że po upływie trzech lat od dnia przekształcenia wspólnik spółki przekształcanej nie może odpowiadać za jej zobowiązania i to niezależnie od tego, czy wszczęto w tym terminie postępowanie przeciwko niemu lub też wydano wyrok, który stał się prawomocny. Tym samym po upływie trzech lat od dnia przekształcenia powództwo powinno zostać oddalone. Jeśli zaś trzy lata upłynęły już po wydaniu prawomocnego wyroku, to egzekucja przeciwko wspólnikowi powinna zostać wstrzymana w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego, a następnie umorzona. Powyższe stanowisko jest uznawane za kompromis pomiędzy potrzebą ochrony interesów wierzycieli zrestrukturyzowanej spółki osobowej oraz ochroną interesów wspólników tej spółki, którzy wraz z dniem przekształcenia uzyskują status wspólników spółki kapitałowej i korzystają z ograniczonej odpowiedzialności za zobowiązania tej spółki. Co więcej, należy pamiętać, że nie każdy wspólnik spółki przekształcanej musi zostać wspólnikiem spółki przekształconej. Dlatego również z tych względów odpowiedzialność tego pierwszego nie powinna być zbyt rozciągnięta w czasie. Przy czym podkreślimy, że art. 574 k.s.h. ma charakter regulacji szczególnej, co także przemawia za jego zawężającą wykładnią.

► **Stanowisko 2.** Wspólnicy spółki osobowej, przekształcanej następnie w spółkę kapitałową, ponoszą odpowiedzialność za długi spółki osobowej

powstałe przed jej przekształceniem przez okres trzech lat od dnia zmiany formy prowadzonej działalności, z zastrzeżeniem, że w tym czasie nie wydano prawomocnego wyroku i nie zawarto umowy sądowej. Jeśli więc w trakcie biegu wspomnianego terminu zapadnie orzeczenie sądowe lub zostanie zawarta ugoda sądowa, to jego upływ nie spowoduje wygaśnięcia odpowiedzialności. Natomiast jeżeli trzyletni termin zakończy swój bieg przed wydaniem prawomocnego wyroku, to orzeczenie skutkuje oddaleniem powództwa i wygaśnięciem odpowiedzialności wspólników. Na gruncie tego poglądu podkreśla się, że z upływem tego terminu wygasa odpowiedzialność wspólników oraz że skutek ten sąd uwzględni z urzędu. To gwarantuje wspólnikom, że ich odpowiedzialność będzie miała jasno określony limit czasowy.

Drugi pogląd jest wyrażany przez większość przedstawicieli doktryny. W ostatnim czasie zyskuje popularność – jest korzystny przede wszystkim dla wierzycieli. Oznacza to, że jeżeli wierzyciel podejmie przeciwko wspólnikowi działania mające na celu dochodzenie roszczeń, z których najbardziej powszechnym jest wszczęcie powództwa, to jest to wystarczające dla zachowania trzyletniego terminu zachowania roszczeń. Jeżeli więc w tym terminie powództwo zostanie wszczęte przeciwko wspólnikowi, to jest to wystarczające dla stwierdzenia, że jego odpowiedzialność dalej trwa i nie wygasa. Takie stanowisko jest uzasadnione przede wszystkim wykładnią funkcjonalną i systemową – celem przedmiotowej regulacji jest zapewnienie wymiernej ochrony systemowej dla wierzycieli spółki przekształcanej i limitowanie sytuacji, w których do przekształcenia dochodzi wyłącznie dla uwolnienia się przez wspólników od odpowiedzialności za długi spółki osobowej.

Pojawia się przy tym pytanie, czy stanowisko to nie idzie zbyt daleko w stronę ochrony wierzycieli – biorąc pod uwagę, że zarząd spółki przekształcanej będącej spółką kapitałową również odpowiada za zobowiązania istniejące i niespełnione w dniu objęcia funkcji. Jednocześnie sam art. 574 k.s.h. jest przepisem szczególnym, a więc co do zasady nie powinien być wykładany rozszerzająco. Natomiast w sytuacjach, w których celem restrukturyzacji ewidentnie było uwolnienie się od odpowiedzialności względem wierzycieli (np. gdy spółka kapitałowa nie podjęła po restrukturyzacji żadnej działalności gospodarczej), rozwiązaniem mogłaby się okazać instytucja nadużycia prawa podmiotowego.

Tożsamy charakter odpowiedzialności wspólników został wskazany w art. 584¹³ k.s.h. oraz w art. 525 k.s.h., tj. w przypadku przekształcenia przedsiębiorcy w spółkę kapitałową rozłączenia się z udziałem spółek osobowych, w efekcie którego powstaje spółka kapitałowa.

Obecnie jest zwiększony zakres ochrony wierzycieli. Wspólnicy spółki restrukturyzowanej muszą zatem mieć na uwadze ryzyko pociągnięcia ich do odpowiedzialności za wszelkie długi spółki przekształcanej niezapłacone przez spółkę przekształconą.

WAŻNE Wspólnicy przekształcanej spółki osobowej odpowiadają na dotychczasowych zasadach solidarnie ze spółką przekształconą za jej zobowiązania powstałe przed dniem przekształcenia przez trzy lata od tego dnia.

Zapraszamy
do zadawania pytań

fp@gazetaprawna.pl

Podstawa prawna
* art. 102, art. 111, art. 525, art. 574, art. 584¹³ ustawy z 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 187; ost. zm. Dz.U. z 2024 r. poz. 96)